

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. Diluitur solennis objectio Adversariorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

ARTICULUS I.

*Sitne in formali malitia peccati admittendum aliquod
privativum ?*

SUMMARI A.

1. Refellitur Sententia Perezii & Esparzae.
2. Affertur in malitia formali peccati privatio debita rectitudinis.
3. Probatur inductione.
4. Prima solutio ad argumentum ordinarium Adversariorum.
5. Non exhaurit difficultatem.
6. Refellitur instantia de culpa.
7. Rectitudo est debita inesse actui, debito morali, non naturali.
8. Tametsi sit intrinsicè malum.
9. Alia plures privationes comitantur peccatum.

§. I.

Affirmatur privatio debite rectitudinis ex parte formalis malitia.

1. **N**ondum loquimur de formali constitutivo ipsius malitia, sed de his quæ ex parte formalis malitia sive primario, sive secundo, sive constitutive, sive consecutive reperiuntur. Et quidem Anton. Perez citatus ab Esparza q. 29. agnoscit in peccato aliquid privativum, quod sit privativa determinatio voluntatis in priori natura antecedens actum positivum, essentialiter tamen connexa cum existentia actus ut futuri posteriori natura; ipse vero Esparza admittit ulterius privationem rectitudinis debite inesse non actui, sed voluntati. Neutra tamen explicatio satisfacit, quia privationem querit, aut statuit extra ipsum peccatum ex parte principii ut Perez, vel subjecti, ut Esparza: cum tamen ratio mali intrinsicè reperiatur in ipso peccato, nec voluntas aliter sit & denominetur mala, quam propter ipsum peccatum. Igitur, cum sit de natura mali, quod careat aliqua perfectione & bonitate, carentia & privatio ejusmodi perfectionis intra ipsum peccatum ostendi debet. Quæ de causa D. Th. in 2. 2. q. 118. a. 5. in c. inquit: *Omne peccatum ex hoc ipso quod est malum, consistit in quadam corruptione, seu privatione boni.* Ethica. 6. *Habet actus humanus, quod sit malus ex eo, quod caret debita commensuratione.* Unde sit

2. **CONCLUSIO.** *In peccato commissionis datur aliqua malitia privativa, quæ sit carentia rectitudinis debite inesse actui.* Est recepta inter Discipulos S. Thomæ, etiam illos, qui constitutum peccati collocant in positivo, contra Almayn. tract. 5. moral. c. 13. & Vasq. in præf. disp. 95. c. 6. qui licet in peccatis ideo malis, quia prohibitis admittant privationem alicujus formæ debite, eandem tamen negant in peccatis intrinsicè malis, ut odio DEI, mendacio &c. Nosram tamen assertionem probant omnes autoritates S. Script. PP. & Doctoris Angelici a. 3. pro nostra sententia referendæ.

3. Ratio est: Omne malum ideo est malum & defectuosum formaliter, quia habet defectum bo-

ni, & deest ipsi aliqua bonitas & perfectio debita sive [ut habet S. D.] quia deficit ei aliquid plenitudine essendi: ergo omnis malitia formaliter importat aliquem defectum privativum: natis debita, prout constat inductione naturalis: naturale quippe malum, v. g. monstruosa cæcitas, formaliter includit carentiam alicujus perfectionis naturaliter debita; malum artificiale dicitur formaliter carentia debite rectitudinis artificialis: adeoque etiam malum moraliter includit privationem alicujus perfectionis moraliter debite. Atqui bonitas actus humano debita est rectitudo honestatis moralis quæ deservitur peccatum secundum formam rationem malitia: ergo in formali malitia peccati reperitur privatio rectitudinis debite. Sumptum quoad 2. membrum est certum, quia 1. probatur: Cuiuslibet actus humano ex deliberata ratione, ex primis principiiis practicis synderesis, & amore ultimi finis in communi procedenti, debetur bonitas & rectitudo rationis, quæ procedit, ideoque in via D. Th. non datur actus indifferens in individuo, eò quod omni actus humanus debeat elici conformiter ad finem proprium hominis ut homo est, nempe ad bonitatem honestam: sed peccatum commissionis est actus humanus ex deliberata ratione procedens: ergo ipsi debetur bonitas, rectitudo, & ordo rationis.

§. II.

Diluitur solennis obiectio Adversariorum.

Ordinarius Achilles, & solennis obiectio nostram assertionem sic oppugnat: Privatio est absentia formæ debite & in subjecto apto illam habere: sed absentia rectitudinis moralis in actibus intrinsicè malis, v. g. mendacio, odio DEI non est absentia formæ debite, & in subjecto apto, siquidem isti actus habent intrinsecam incapacitatem & repugnantiam cum honestate, suntque prohibiti, quia mali: ergo saltem in istis actibus non reperitur privatio debite rectitudinis.

Communi objectioni occurrit communis responsio & distinctio: privatio est carentia formæ debite vel ratione gradus communis, vel specificæ, concedo; tantum ratione gradus specificæ nego: sed actus intrinsicè mali nullam habent capacitatem honestatis ex ratione specificæ, concedo; sicut probat argumentum; ex ratione communi & generica, nego min. & consequentiam.

Verum, ut observant Salmanticenses, hæc solutio nondum omnem exhaurit difficultatem. Nam in primis ad privationem non sufficit mera capacitas non repugnantia secundum gradum communem; alias equus haberet privationem rationalitatis, siquidem ex parte gradus communis & generici, ut est animal, non repugnat esse rationale. Neque secundo dici potest, formam oppositam deberi secundum gradum communem: quia prædicatum, quod generi debetur secundum

cundum gradum communem, non potest destrui per differentiam specificam superadditam: hæc quippe est sui generis perfectiva, non destructiva, & quæ de genere dicuntur, pariter dicuntur de qualibet specie contenta sub illo: siquidem genus est radix suarum proprietatum, & in suis speciebus actu includitur: quocirca esse sensitivum, quod convenit animali ut sic, prædicatur de ipso in omnibus speciebus contentis sub illo. Igitur, si rectitudo esset debita actui peccaminoso secundum gradum communem actus humani, etiam foret debita in specie peccati intrinsecè mali: consequens est absurdum: ergo & antecedens.

6. Exemplum de talpa allatum non videtur esse ad rem, primò quia visus ipsi non tam secundum specificam, quam individualement differentiam, ac materialem indispositionem repugnat: imò talpa [inquit S. D. I. 3. de anima lect. 1.] videtur habere oculos sub pelle: sed propter hoc, quòd convertatur sub terrà, non fuit ei necessarius visus: & si haberet oculos discooperatos, ejus oculos offenderet. Secundò, quia nec animali secundum gradum communem debetur visus, cum animalium alia sint perfecta, alia imperfecta: quorum ista non requirunt virtutem sentiendi per omnes sensus externos.

7. Igitur ad replicam secundam partem Resp. formam oppositam, nempe rectitudinem deberi secundum gradum communem debito non physico & naturali, sed legali morali, quo modo pariter distinguo probationem: Prædicatum debitum debito naturali secundum gradum communem, non potest destrui per differentiam specificam, concedo; debito legali, vel morali, nego. Ratio differentie inter debitum physicum seu naturale, & inter debitum legale, seu morale hæc est: Physicum est, quod fundat qualibet natura secundum sua principia physica respectu eorum, quæ ab ipsa dimanant, uti sunt proprietates ipsi-

us: debitum legale vel morale est, quod ab extrinsecò, nimirum à lege extrinsecò mensurante provenit. Illi opponitur privatio physica, huic moralis. Quod debetur gradui communi debito physico per modum naturalis proprietatis, non destruitur per differentiam specificam ob rationes adductas; potest verò destrui, quod debetur debito morali: quia potest lex præcipere, ut ex suppositione quòd voluntas procedat ad actum deliberatum circa determinatam materiam, procedat secundum ordinem rationis & in finem honestum, seu consonum rationi, ex quo actui secundum illud prædicatum commune actus humani debetur rectitudo & ordo rationis debito non physico & naturali, sed morali: quo non obstante potest voluntas ab isto ordine deficere, & actum inordinatum elicere, cui potentia consequenti repugnet rectitudo & ordo rationis, qui potentia antecedente, & juxta gradum communem actus humani fuerat debitus.

Instabis. Lex non est nisi de possibilibus: sed est impossibile, ut mendacium v. g. sit honestum, ergo per nullam legem huic actui deberi potest rectitudo honestatis.

Respond. Est impossibile potentia consequente, ut mendacium quòd tale ut peccaminosum sit honestum, concedo; est impossibile potentia antecedente ut mendacium, quatenus actus humanus habeat honestatem, nego antec. & consequentiam.

Colliges: Plures alias privationes cum peccato conjungi, vel actu, vel potentia. Nam primò in intellectu pratico reperitur privatio debite directionis, quæ causa est, quòd voluntas defectuose operetur. Secundò, si actus oppositus sit sub præcepto, tunc in voluntate per peccatum causatur privatio actus oppositi. Tertio, per peccatum mortale causatur privatio gratiæ sanctificantis, quæ etiam dicitur macula peccati seu peccatum habituale, de quo infra ex instituto.

ARTICULUS II.

An ex auctoritate sit probabilius, formalem & essentialem malitiam peccati constitui per prædictam privationem?

SUMMARIUM.

1. Exponitur Sententia negans.	18. Præcluditur.
2. Ejus fundamentum ex S. Script. & Patribus.	19. Exponuntur objecta S. Script. & SS. PP. testimonia.
3. Fundamentum ex D. Thoma.	20. Malitia moralis dividens moralitatem in genere, sumenda concretè.
4. Contraria sententia statuens formalem malitiam in privatione asseritur.	21. S. D. admittens formam positivam in peccato, loquitur de illo concretè & specificativè sumpto.
5. Probatur Auctoritate S. Script. & SS. PP.	22. Ordo positivus quomodo pertineat ad formale peccati.
6. Probatur multiplici testimonio Angelici D.	23. Responderetur ad ultimum testimonium ex S. D.
7. Prima evasio de sensu metaphorico	
8. Refellitur.	
9. Secunda evasio de sensu nature substantialis	
10. Impugnatur.	
11. Tertia evasio de aversione & defectu contrario	
12. Evertitur.	
13. Quarta evasio de sensu causali	
14. Depellitur.	
15. Quinta evasio de malo respectivo	
16. Evertitur.	
17. Sexta evasio de privatione in fieri	

§. I.

Auctoritates Sententiæ negantis.

IN hac questione ipsi etiam Thomistæ inter se dividuntur. Tamen enim nullus inficias eat, aliquam privationem debite rectitudinis & mensuram-